

Ideea ca o armată să dețină o armă redutabilă, cu putere mare de distrugere, care să creeze inamicului efectul psihologic de spaimă sau să creeze elementul surpriză pe timpul atacului pentru obținerea supremației pe câmpul de luptă a existat dintotdeauna în concepțiile marilor conducători militari. Așa s-au format unitățile de cavalerie ale legiunilor romane, grupările călare pe elefanți ai regilor indieni și thailandezi sau cavaleria grea a cavalerilor teutoni împovărați de armurile de metal. Ideea a evoluat odată cu creșterea puterii distructive a armamentului, dar și cu nevoia de protejare a trupelor proprii. Iar glonțul nu putea fi oprit decât de metalul din care s-au făurit structuri din ce în ce mai inovative și cu grosimi din ce în ce mai mari.

Tancurile, cele mai puternice mașini de luptă din dotarea trupelor de blindate au fost folosite pentru prima dată în timpul Primului Război Mondial în intenția de a întrerupe războiul de tranșee și a înlocui cavaleria pe câmpul de luptă. Tancul și tactica de luptă a blindatelor au suferit multe evoluții în ultimul secol. Deși se continuă dezvoltarea de sisteme de armament și blindaj, mulți critici au pus în discuție necesitatea unei astfel de arme grele într-o perioadă în care războaiele tind să devină tot mai neconvenționale. Cel mai recent război, aflat în apropierea granițelor României, în loc să ne demonstreze evoluția tehnică a câmpului de luptă unde ne așteptam să vedem desfășurarea unor sisteme de armament evaluate, robotizate și complet automatizate, operații cibernetice, război electronic, diverse aplicații militare ale inteligenței artificiale, ne-a arătat că principalele mijloace de lovire sunt tot artileria și blindatele.

Sistemul războiului viitorului cu distrugerii reduse, număr minim de victime și efecte operaționale maxime întârzie să apară, lăsând loc războiului mutilant și pentru populație, și pentru teritoriu, cu distrugerii și pagube materiale incomensurabile. Un alt exemplu este prima intervenție a SUA în Irak care, deși s-a dorit să fie o operație militară marcată de lovituri de mare precizie, aceasta a debutat cu manevrele unităților de blindate, culminând cu cunoscuta luptă de tancuri din apropierea orașului Basra din februarie 1991. Deși acești „rinoceri ai armatelor” sunt mașini de atac puternice cu o mare capacitate de foc, ele rareori operează independent în acțiuni de atac. De obicei sunt organizate în unități de blindate, în forțe combinate.

Fără acest sprijin, tancurile, chiar cu blindajul și mobilitatea lor, sunt vulnerabile în fața infanteriei, minelor, artileriei și aviației militare. Tancurile sunt arme care au nevoie permanentă de sprijin logistic, sunt eficiente și agile pe câmpul de luptă modern, atât prin capacitatea de a ataca obiective terestre, cât și prin prezența lor ce poate crea panică în rândul infanteriei inamice. Însă acestea sunt dezavantajate în teren împădurit și în zone urbane, deoarece în aceste condiții capacitatea de foc la mare distanță a vehiculului este limitată, mobilitatea lui devine mai mică, iar posibilitatea echipajului de a detecta potențialele pericole este limitată.

Odată cu războaiele din epoca contemporană, au apărut primele unități de blindate din armata română care au fost formate încă din anul 1916 și s-a numit Grupul de automitraliere. Avea în dotare patru mașini de luptă (două marca Peugeot și două marca Renault) înarmate cu mitraliere franceze Chatelleraut, calibru 8 mm. În noiembrie 1916 primind încă două automobile blindate, numele unității a fost schimbat în cel de Grup de autoblindate. Acesta a luptat în ofensiva Armatei a II-a române în iulie 1917 în operațiunile de pe șoseaua către orașul Soveja și în defileul Grozești. În armata română trupele propriu-zise de tancuri au luat naștere prin constituirea Batalionului Carelor de Asalt, la 1 noiembrie 1919. Reședința acestei unități a fost la Târgoviște și era dotată cu tancuri de producție franceză Renault FT-17. În anul 1919 batalionul a fost completat cu noi mașini de luptă, fiind cumpărate tot din Franța: 48 tancuri cu tun și 28 tancuri cu mitralieră.

Trupele de blindate ale Armatei Române

La 1 ianuarie 1921 Batalionul Carelor de Asalt a fost reorganizat și redenumit Regimentul Carelor de Luptă și a avut în componență pe lângă tancuri și trenuri blindate, autoblindate și motomitraliere. Pentru că această structură era greu de condus și manevrat, a suferit de-a lungul timpului mai multe etape de restructurare și dotare. Întrevăzând marile posibilități ale tancului, România a fost printre primele țări din sud-estul Europei care s-a orientat spre înzestrarea armatei cu tehnică blindată, această nevoie fiind privită ca izvorând din condițiile de ordin politico-strategic, și nu doar pentru a se alinia curentului occidental de înarmare.

Un alt moment important în istoria trupelor de blindate a armatei române a fost perioada anilor 1937-1939 când tehnica de luptă din dotare a fost modernizată prin achiziția de tancuri de producție

cehoslovacă și franceză. Regimentul Care de Luptă a primit denumirea Regimentul 1 Care de Luptă și avea în dotare 126 tancuri Skoda LT35. La 1 noiembrie 1939 se înființa Regimentul 2 Care de Luptă, care a fost dotat cu 75 tancuri Renault R35. Cavaleria a primit 35 tancuri ușoare AH-IV și câteva autoblindate Tatra și Skoda, toate de producție cehoslovacă.

Tot în aceeași perioadă s-a înființat Centrul de Instrucție Motomecanizat pentru instruirea personalului necesar trupelor de tancuri. La 12 octombrie 1940, datorită sosirii în țară a Misiunii Militare germane, trupele românești de tancuri se reorganizează și se instruiesc conform doctrinei germane. În timpul campaniei din 1941, trupele de blindate au acționat conform doctrinei germane, ca unitate de șoc, înregistrând succese semnificative în luptele pentru eliberarea Basarabiei. După ce au fost subordonate Armatei 4 română și angajată în operația de cucerire a Odesei, trupele de tancuri au fost folosite pe subunități, în sprijinul trupelor de infanterie.

Deoarece militarii români nu erau instruiți în acest tip de luptă, deseori tancurile au rămas fără sprijin apropiat, fapt ce a dat posibilitatea vânătorilor de tancuri sovietici să acționeze nestânjenit. Ca urmare, trupele au suferit pierderi importante de tehnică, ceea ce le-a diminuat semnificativ capacitatea de luptă. Pe parcursul operațiilor desfășurate pe frontul antisovietic, trupele de blindate au cunoscut mai multe transformări, atât ca structură, cât și ca dotare. La 19 august 1941 divizia mai avea doar 20 tancuri în stare de funcționare și a fost dată în subordinea unei noi grupări ce a fost numită Detașamentul Motomecanizat „Colonel I. Eftimiu”.

Cavaleria, la rândul ei, a avut în organica sa Grupuri de cercetare blindată, dotate cu tanchetele cehoslovace AH-IV. Grupurile de cercetare blindată au participat la luptele pentru cucerirea Odesei, au luptat ca unități de urmărire sau de intervenție împotriva rezistențelor inamice. În anul 1942 Divizia 1 blindată se afla pe frontul de la Stalingrad și a fost dotată cu tancuri mijlocii de producție germană: Panzer III și IV. Ulterior a primit tunuri antitanc germane și autoblindate de cercetare și a fost transferată în zona Armatei 8 italiene. După declanșarea contraofensivei sovietice din 19 noiembrie 1942 Divizia 1 blindate a primit ordin să înainteze pentru a elibera din încercuire diviziile de infanterie românești ce fuseseră înconjurate de ruși.

După mai multe misiuni ofensive nereușite în urma cărora s-a retras pe diferite aliniamente, pe 26 noiembrie acționează în ajutorul Diviziei 22 blindată germană. În această scurtă perioadă a suferit pierderi foarte mari în oameni și tehnică de luptă, până când la 29 noiembrie, divizia mai avea doar 3 tancuri în stare de funcționare. Din acest motiv este dată la diferite grupuri de luptă până la 2 ianuarie când este trecută în rezervă. Adusă în țară în martie 1943, Divizia 1 blindată a intrat în refacere până în august 1944 și a fost din nou reorganizată. În aprilie 1944 Divizia a fost trimisă pe frontul din Moldova unde a luptat pentru a opri ofensiva sovietică pornită în 19 august 1944 și suferind pierderi însemnate a fost obligată să se retragă.

După 23 august 1944 marea unitate a fost regenerată și a fost angajată în luptele pentru eliberarea Transilvaniei, Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei. Evoluția postbelică a tancurilor în armata română a fost influențată de mai mulți factori provenind din mediul politic, economic, ideologic și militar: alinierea doctrinei și strategiei militare a României la cele ale Tratatului de la Varșovia, tendințele care s-au manifestat pe plan mondial în dezvoltarea armei tancuri, evoluția economiei românești în general și în special a industriei care a determinat trecerea la producerea de modele autohtone de tancuri și alte blindate și insuficiența încredere a conducerii politice a statului român în loialitatea aliaților din cadrul Tratatului de la Varșovia.

Astfel, momentul de criză din 1968, când Cehoslovacia a fost invadată de URSS, a declanșat, de asemenea, un proces ambițios de creare a unei doctrine naționale de apărare, având drept concept fundamental „apărarea patriei de către întregul popor”. Pentru operaționalizarea unui asemenea concept strategic, în 1968 a apărut nevoia urgentă creării unei industrii proprii de apărare a

României, pentru fabricarea nu numai a armamentului ușor de infanterie, ci și a tunurilor pentru artilerie, a tancurilor, transportoarelor blindate, avioanelor și elicopterelor, precum și a muniției aferente. Concomitent cu începerea producției în serie a tancului românesc, la sfârșitul anilor '70 și începutul anilor '80 România a importat, într-un număr mic, tancul mijlociu T-72 din Uniunea Sovietică.

Între anii 1987 și 1988, într-un timp extrem de scurt, s-a reușit proiectarea și producția unei serii mici de 5 unități a tancului românesc TR-125. Acesta îngloba cele mai noi realizări ale cercetătorilor români și ale industriei naționale de apărare aflată în perioada sa de apogeu. Pe acest tanc, s-au montat cele mai moderne echipamente care erau în curs de experimentare și apoi de producție: tunul calibru 125 mm, mecanismul de încărcare automată a tunului, telemetrul laser, calculatorul balistic, luneta pentru tragerile cu noul tun, noul proiector de tip L-2, instalații de avertizare împotriva iluminării cu laser, cu fasciculele electromagnetice, sistemul de lansare a grenadelor fumigene și altele. Concomitent s-a trecut la producerea noilor tipuri de muniție pentru sistemul de armamente al noului model de tanc românesc. Procesul de reformă a organismului militar al României declanșat după anul 1990 a avut consecințe multiple asupra evoluției armei tancuri, nota dominantă a acestora fiind diminuarea rolului tancurilor sub influența tendințelor în organizarea și înzestrarea trupelor ce se manifestă în cele mai dezvoltate armate ale lumii.

Această perioadă a determinat o stagnare în procesul de modernizare a tehnicii de luptă pentru trupele de blindate, acestea bazându-se încă pe modelele vechi de transportoare amfibii blindate (TAB-B33 Zimbru, TAB-79, TAB-77, TAB-71), tehnica șenilată a infanteriei și a vânătorilor de munte (MLI-84 și MLVM) și tancurile TR-85, TR-580, T-72 și T-55. Trupele terestre se află într-un program amplu de modernizare început cu achiziționarea transportorului blindat pe roți pentru trupe Piranha IIC și Mowag Pirnha V, a transportorului cu protecție anti-mină MRAP International MaxxPro și Cougar, a sistemelor antiaeriene Ghepard și a vehiculelor blindate, multirol, de mare mobilitate pe roți HUMVEE M1113, M1114 și Uro Vamtag pentru operații speciale. Modernizarea parcului de tancuri este în prezent în stadiu de proiect, Statul Major al Forțelor Terestre din România anunțând de curând, că urmează să opteze pentru achiziționarea unui batalion de tancuri americane M1A2 Abrams (54 de unități), ca parte a unui program mai larg de achiziții.

Având în vedere noile tactici și strategii adoptate pe câmpul de luptă modern, evoluția tehnologică a armamentului și a sistemelor de sprijin pentru realizarea loviturilor de mare precizie (identificare și localizarea a țintei din satelit, vizualizare, ochire) putem ajunge la concluzia că modelul de război clasic este pe cale să apună. Însă, conflictele regionale din ultimii 30 de ani au demonstrat contrariul și se impune ca o armată modernă să fie dotată adecvat cu sisteme avansate și personal profesionalizat. Conform documentelor strategice ale Armatei României, realizarea și menținerea unor capacități militare, gata de luptă permanent, care să asigure supravegherea continuă, avertizarea timpurie și o reacție hotărâtă în situații de criză, independent sau în cadru aliat constituie o direcție de acțiune care să ducă la atingerea obiectivelor naționale de securitate.

Col. (r) Antonio Marinescu